

ціонування технічних систем і опануванні основ технології; при цьому забезпечується всебічне формування особистості: розумове виховання (розвиток пізнавальних якостей у галузі техніки); моральне виховання (формування свідомого ставлення до техніки й технології як складової частини навколишнього середовища); естетичне виховання (формування технічно-естетичних якостей); фізичне виховання (розвиток фізичних здібностей людини, які пов'язані із використанням трудових якостей особистості); становлення комунікативної культури (формування комунікативних рис у сфері техніки та технології) [1, с. 175; 3, с. 159-160].

Установлено, що соціально-економічна ситуація в Україні зумовлює необхідність удосконалення політехнічної освіти учнів шляхом посилення трудових аспектів усіх ланок навчально-виховного процесу та спрямування зусиль на обґрунтування інформаційно-комунікаційних зв'язків системи "навчання – праця" [2, с. 4-7].

Отже, підведемо підсумок, що трудова діяльність є ключовим поняттям у розробці проблеми реалізації ідеї політехнізму в шкільній освіті. Тому зрозуміло, що вона відіграє важливу роль у розвитку сучасної молоді, надає їй можливість у правильному виборі подальшої професії.

Список використаної літератури

1. Атутов П. Р. Політехнічний принцип у навчанні школярів / Петро Родіонович Атутов. – К. : Рад. шк., 1982. – 175 с.
2. Буринська Н. М. Політехнічна освіта і профорієнтація учнів у процесі навчання хімії [текст] : посіб. для вчителів / Н. М. Буринська. – К. : Рад. шк., 1986. – 161 с.
3. Вопросы политехнического образования / Ин-т общего и политех. образования. – М. : АПН РСФСР, 1963. – 342 с.

Анна Котелевська

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Актуальність даної теми полягає в тому, що зростає значення технічного знання в цілому соціумі. Єдність фундаментальних, прикладних та технологічних досліджень зумовлює необхідність перегляду змісту освіти на всіх етапах навчального процесу, "з іншого боку, як наслідок соціального розшарування суспільства, помітна тенденція відчуження молоді від продуктивної трудової діяльності". Тож питання взаємозв'язку загальної та політехнічної освіти є завжди актуальним у освітньому просторі [4, с. 6].

Мета статті полягає в розкритті основних напрямів взаємозв'язку загальної та політехнічної освіти.

Завданнями є:

- охарактеризувати елементи змісту загальної та політехнічної освіти;
- визначити спільні риси загальної та політехнічної освіти як компонентів змісту освіти.

Освіта є складним феноменом і процесом, який охоплює послідовні етапи і такі взаємопов'язані змістові напрями, як загальна та політехнічна освіта.

Питаннями вивчення загальної та політехнічної освіти займалися А. Терещук (проблема політехнічної освіти в середній школі), В. Сидоренко, О. Калігаєва (трудова підготовка в закладах освіти), Л. Семеновська (специфіка політехнічної освіти в умовах культурно-технологічного середовища, еволюція принципів політехнізму в національній освіті), О. Кітова (поєднання навчання з продуктивною працею) та ін.

Загальна освіта – це сукупність знань основ наук про природу, суспільство, людину, її мислення, мистецтво, а також відповідних умінь і навичок, необхідних кожній людині для формування світогляду та моральних якостей. Основними її завданнями є забезпечення здобуття учнями основних знань, набуття умінь і навичок з метою формування особистості.

Політехнічна освіта передбачає ознайомлення учнів в теорії і на практиці з основними науковими принципами сучасного виробництва і особливостями суспільних і виробничих стосунків, ефективне трудове виховання, формування трудових умінь і навиків, професійну орієнтацію учнів; сприяє свідомому вибору трудової дороги, створює основу, фундамент подальшої професійної підготовки.

Отже, політехнічна освіта в школі є однією з найважливіших складових частин навчально-виховного процесу. Все більшого значення набувають інтелектуальні, творчі здібності особистості. Шкільна освіта враховує сучасні тенденції в розвитку науки, техніки, виробництва, показуючи учням зв'язок між основними предметами, які вивчаються в школі та їх застосуванням у народному господарстві [1].

При вивченні основ наук учні ознайомлюються в теорії і на практиці з основними науковими принципами сучасного виробництва, особливостями суспільних відносин, які є необхідними в професійній підготовці.

У XIX ст. І. Песталоцці, Р. Оуен, К. Д. Ушинський та інші педагоги цілком обґрунтовано довели, що без залучення вихованців до праці не можна очікувати позитивних результатів у вихованні [2, с. 63].

І. Лернер і М. Скаткін визначили елементи загальної освіти: педагогічно адаптована система знань, умінь і навичок, досвід творчої діяльності і емоційно-вольового ставлення до світу, засвоєння якого покликано забезпечити формування всебічно розвиненої особистості, підготовленої до відтворення (збереження) і розвитку матеріальної і духовної культури суспільства [3].

Особливостями повноцінних знань та умінь як загальної, так і політехнічної освіти є їх повнота, глибина, гнучкість, оперативність, системність, узагальненість, тощо. У політехнічній освіті вони передбачають знайомство учнів з науковими основами сучасного виробництва, формування в них трудових умінь і навичок творчого характеру, які реалізуються в загальній освіті, в процесі вивчення основ наук, трудового навчання, проведення практичних і лабораторних занять.

Емоційно-ціннісний компонент загальної освіти включає емоційний розвиток школярів, його творчий потенціал та продуктивну уяву, що є необхідним для вивчення конкретних напрямів політехнічної освіти. Об'єднують загальну та політехнічну освіту роль і місце соціальних емоцій, взаємозалежність емоційних пізнавальних процесів, при яких основну роль у розвитку почуттів дитини грає його практична діяльність, в ході якої він виступає в реальній взаємодії з навколишнім світом, і засвоєні створені суспільством цінності, оволодіває соціальними нормами і правилами поведінки. При цьому емоції визначаються об'єктивною реальністю і висловлюють ставлення людини до світу і до людей, процес і результати його практичної діяльності.

Ще одним компонентом змісту загальної та політехнічної освіти є досвід творчої діяльності. Коли знання, уміння та навички передбачають, в основному, засвоєння попередньо нагромадженого людством досвіду на репродуктивному рівні, то засвоєння досвіду творчої діяльності покликане виробити здатність підростаючої людини використати отримані знання для застосування їх у системі індивідуальної творчості, що має вирішальне значення не лише для особистості зокрема, а й для суспільства в цілому. У випадку "випадання" цього компонента із змістової структури як загальної, так і політехнічної освіти призвело б до того, що кожну людину зокрема і всіх загалом чекало б певне затримання, "топтання на місці".

Таким чином, основними елементами загальної та політехнічної освіти є знання, уміння, творчі навички та емоційне ставлення, які є взаємопов'язаними та взаємообумовленими між собою.

Отже, взаємозв'язок загальної та політехнічної освіти полягає у спільності таких рис, як: наявність повноцінних знань та умінь, які володіють повнотою, глибиною, гнучкістю, системністю та узагальненістю; наявність ролі і місця соціальних емоцій, які виражають практичну діяльність дитини у взаємодії з навколишнім світом; наявність індивідуальної творчості, що має значення не лише для особистості, а й для суспільства в цілому.

Список використаної літератури

1. Зміст освіти: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/12580426/pedagogika/zmist_zagalnoyi_osviti.
2. *Опоркін І. Я.* Політехнізм і освіта – реалії і перспективи / І. Я. Опоркін. – С-Пб, 2005. – 239 с.
3. Політехнічна освіта: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vsleslova.com.ua/word/Політехнічна_освіта-83005u.
4. *Семеновська Л. А.* Ідея політехнізму в шкільній освіті України (XX століття) монографія / Л. А. Семеновська. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2012. – 344 с.

Світлана Міхіль

РОЗВИТОК ПОЛІТЕХНІЗМУ ЗА КОРДОНОМ

У сучасних умовах розвитку освіти одним із головних завдань школи є формування творчої, самостійної й активної особистості, яка здатна до повноцінної життєдіяльності в постіндустріальному суспільстві, що характеризується суттєвими соціально-економічними та культурно-технологічними трансформаціями. З огляду на це, особливої актуальності набуває визначення нових пріоритетів у підготовці висококваліфікованих професійних кадрів, інженерно-технічних та економіко-управлінських фахівців. Її зміст і організація повинні орієнтуватися не лише на адаптацію особистості до виробничих умов, а й на формування в неї широкої трудової культури на ґрунті цілісної системи наукових знань про сучасне виробництво й інноваційні промислові технології. Політехнічна освіченість – це об'єктивно існуючі протиріччя між загально-освітньою та професійною підготовкою, яку людина отримує протягом становлення особистості. Вона дозволяє мислити оперативнo, нестандартно, креативно й обирати виправдані засоби досягнення необхідних результатів в навчанні та практичній діяльності. Цьому може сприяти цілеспрямований процес забезпечення його засобами реалізації продуктивних методів розумової та практичної роботи.

Звернення до витоків ідеї політехнізму науково-педагогічної думки вмотивоване низкою чинників. По-перше, в умовах європейської консолідації зростає вагомість збереження національної самобутності й водночас взаємокорисного збагачення та обміну з іншими світовими культурами. По-друге, оптимальне поєднання сучасних досягнень і кращих традицій світової й вітчизняної педагогічної науки дозволяє забезпечити єдність і наступність історико-педагогічного процесу. По-третє, актуалізація творчої спадщини попередніх поколінь сприяє зростанню виховного потенціалу суспільства.

Мета нашої статті – розкрити особливості розвитку політехнізму за кордоном.

У педагогічній теорії зарубіжних країн розвиток політехнічної освіти розглядався у працях Дж. Уінстенлі, Я. Коменського, Дж. Беллєрса, А. Лавуазьє, Й. Песталоцці, Р. Оуєна та інших видатних педагогів у зв'язку із забезпеченням виховної, навчальної й розвивальної функцій трудової діяльності у формуванні особистості.

У сучасних умовах розвитку освіти одним із головних завдань шкіл за кордоном є формування творчої, самостійної й активної особистості, яка здатна до повноцінної життєдіяльності в постіндустріальному суспільстві, що характеризується суттєвими соціально-економічними та культурно-технологічними трансформаціями. З огляду на це, особливої актуальності набуває визначення нових пріоритетів у підготовці висококваліфікованих професійних кадрів, інженерно-технічних та економіко-управлінських фахівців. Її зміст і організація повинні орієнтуватися не лише на адаптацію особистості до виробничих умов, а й на формування в неї широкої трудової культури на ґрунті цілісної системи наукових знань про сучасне виробництво й інноваційні промислові технології.